

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE

Csőtörtök

210. szám.

Pest, november 16. 1848.

Magyarországi politika.

A Marczius Tizenötödike politikai hírlap october—decemberi évnegyedre előfizetheti helyben egyedül a Kiadónál, 2 ft. 30 kr. postán mindennap borítékba küldve 3 frt. 30 kr.

Egy hónapos előfizetést csak helyben egyedül a Kiadónál s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadjunk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. fizettetik.

Pest, november 16.

Azt beszéltek, hogy a kormány organizatiojába már belefogtak.

Ideje volna, azonban mi ez organizatiót magunknak elképzelni — a honvédelmi bizottmány jelen alakjával — egyáltalában nem tudjuk.

De hogy is képes valaki ily módoni organizatióról gondolkodni.

Hát újra félrendszerrel akarjuk beérni, vagy tán azt az údvös — ugyanevezett — törvényes téreni maradást még tovább is csizogtatni, kerülgetni?

Risum teneatis! a dynastia megcsal; a király a leggazahbul elárul, s elenünk küldi gyálázatos bérenczeit, hogy ügyekzenének megfojtani ifju szabadságunkat; a népek hónapok óta mondjuk, hogy a király megcsal s a nép hiszi is, mert az igazság szavát nem hinnie lehetetlen, s mind e mellett tán még tovább is a hü és nagy-lelkü magyar nemzet maradának a tronus irányában:

Ja Schnecken!

Azért, ha a kormányt igazán és szilárd alapokra akarjuk organizálni, mindenek előtt a nemzeti gyálalmot kell megtenni a magadót.

Mert hiszen, kérjük alásan, ugyan miképp lehet az elnöknek, vagy akárkinek 11 egyénből, kiket a képviseleti és főrendi ház elébe tálat, — minden homogenitás és vélemény egységrel figyelmzés nélkül — egy ministeriumot alkotni, melytől 1-mo egyik se maradjon ki és kik 2-o felelősök legyenek teendőikért, mint felelős lesz az ily különböző elemekből összeállított ministeriumnak alkotója, az egésznek politikájáért.

Ha azt akarjátok uraim, hogy 3—4 hét múlva a leendő premier vagy valamelyik másik minister — a la Bathyáni — előálljon, és — ismét a la Bathyáni — megösmervé a lefolyt idő alatt tett baklövéseit, mulasztásait és tévékenytelenségét mind ezt avec un sang froide imperturbable azzal mentse, hogy a ministeriumban nem volt egység, mert az egyik jobbra a másik balra huzott, — ha ezen comoediának, (melly azonban a nemzetre nézve még tragoediává is válhat) ismétléset akarjátok, hisz akkor jól van, akkor természetesen azt fogjátok mondani az elnöknek „Ime itt van 11 ember, derék becsületes legények, nincs közöttük egy őrnagy sem, annál kevésbé teljes hatalmu országos biztos, csináljon belőlök az ur ministereket.”

Ekkor osztán az elnök csináltat 8 tárczát s a 11 becsületes derék emberrel blinde Kuh-t játszatva, bekötött szemekkel neki eresztí a tárczák felkiáltván, „Prendrat qui pourrat!”

Erre aztán az ország hona ide aludni mehet, mert hiszen felette a sors által kiváltott férfiak fognak virasztani.

Azonban, ha a nemzeti gyülés még is más formán akarná alakítani a kormányt, akkor így szólana Kossuthhoz. Mí, a nemzet, megbizzuk önt, alakítson kormányt, ugy és azon egyénekből, mint ön jónak fogja találni!

És ekkor a megbízott férfiak félre kellene tenni minden tekinteteket, minden kisszerű félelmeiket az iránt, ha valyon ennek vagy amannak hiúsága a mellőzés által nem sértetik e meg; és vigyázni kellene csak arra, hogy a mennyire lehetséges egy irányu elhatározott, semmitől vissza nem rettenő, minden gyökeres lépésre kész egyéneket hozzon össze, mert csak ily homogenitás, ily harmonia által reményelhető údv és süker szent ügyünkre.

Igy értjük mi a kormány organizatiót, de még mi előtt ez történnék, szeretnők kimondatni, Magyarország függetlenségét.

Ezzel ketté volna vágva a csomó, clesnék minden utólagos jóváhagyásokról phrasis, melylyel ugy sem bolondítjuk el többé a világot, de igen is bolondítjuk magunkat.

Ezzel minden intézkedés, minden rendelkezés a legfelsőbb hatalom, a nemzeti gyülés helybenhagyásának erejével tetetnek; és az utólagos jóváhagyás clausulája nem állana ott gyengítőleg.

Mi — mint napok előtt kijelentők — nem bánjuk, ha a republicanának kikiáltása postanról már el is marad, ámbár erre sem látunk okot; csak a függetlenség a lotharingiai háztóli elszakadás megmepékülés nyilvánjassék.

És ha e fontos actus megtéve van, akkoron biztatok meg a független Magyarország elnökét a kormány alakítására.

És meglátjátok, milly hatása leendő lépésnek a népre nézve, ha megmondatik neki, hogy látsátok, a nemzetnek gyülése azon királyt, kinek parancsán felváltok felgyújtattak, gyermekeitek és szülőitek legyilkottak, kinek rendeletéből véres verejtékkel szerzett vagytonotokat vad rablók csordája pusztítá el, éhséget és inséget hagyva rátok és gyermekeitekre, ezen királyt a nemzetgyálalás, mellyhez ti is elküldtetek képviselőiteket, családjaival együtt számúlé és megfosztá a koronától, mellynek hozdozására magát érdemlennék mutatá; és meghatározá a nemzetgyálalás, hogy ezután a nép sejté magát fogja kormányozni, oty férfiak által, kik a házbizalmat bírják, kik az ország szivében Budapestén fognak találni.

Ha ily értelemben szóltok a néphez, a magyar néphez, melly a királyt már és átkozza, meglátjátok a viszhangot, melly azt és szilárdítség adand írtéskedéseiteknek.

Csernányi.

Pest nov. 16.

Ma ismét gyülés volt, vagy is egyelőre kinté jó híreink vagynak.

Bathyány Kázmér egy kis expeditióban 156 ellenséget fogott el, több ló és élelem szerekkel. Károly Miklós pedig Kővárvidéken verte meg az oláhokat több helyeken.

Az ülés azonban ma tovább tartott, és a folytonos gyülésezés fránt Agoston képviselő által megtétetett az indítvány.

Bizony már ideje is, mert Pázmándi elnöknek azon mentsége, milly szerint odyig elő azért nem leheté üléseket tartani, mert a honvédelmi bizottmány collegialiter vitte a kormányzást s következéleg a gyülésben meg nem jelenhetett volna — igen szegény egy excusatió. Na de hagyjuk a multat.

Meghatározatott, hogy ezután rendszeren ülések fognak tartatni és ez a fő. Tárgy majd akadni fog, a mennyi kell, ha egyebütt nem, a petitió-palis választmány fejében kell karegni. Legz oty elég.

Madarász László polgártársunk egy kis mandolat adott a háznak, felhozván, milly roppant áldozatot és önmegtágadást hoznak akkor a statusnak, midőn itt vannak és haza nem távoznak.

Bizony nagy kopé s mi Madarászunk, de r kann schon a Gimpel fangen; mintha nem tudná, milly örömmel vannak itt Pesten.

Magyarországnak — most legalább még — legbiztosabb helyén!

Na, de est nem azért mondjuk, mintha érdemeket, — mely helyeiknek illy criticus időkbeni szilárd megtartásából rájuk háromlik, — legkisebbé is kétségbe vonni s az irántoki megérdemlett közhálából, bár egy cseppnyit is elvonni kívánánk.

Mi nem voltunk soha legyezetői a hanyagságnak, de az érdemet sem tagadtuk meg senkitől is, annál kevésbé akarhatjuk azt megtagadni a nemzeti gyűléstől, melyet szeretnénk fényben, tekintélyben és mértékben naponként gyarapodni látni.

Makvirágok.

— Kerestetik egy értelmes építőmester, ki a dűlőeső austriai házat kijavíthatná. Tájékoztást előre tudtul adatik, hogy a fundamentumot a sok higgyó és béka tökéletesen aláasta; a falak sem igen jó állapotban vannak, mert a sok gaz és piszok kifelé tolta őket: a fedezet, az már teljesen rongálva van, s pedig a sok méreg gőzétől, mely a szobákban kevertetett s a hiszegés penésztől, mely a mester gerendákat barázdáltja. Ha valaki — ezen előleges értesítés után is — találkoznék, ki ez austriai háza renovatiojára vállalkoznék, kéretük Olmützbe utazzon, hol Sofia herczegnővel az egyezkedés iránt közvetlen közlekedésbe ereszkedhetik.

— Kerestetik továbbá egy kertész, ki az érintett házban és kívül találtató gyomot kitisztítsa. A kasza, kapa és vas villa igen sok gumt gyökerművel kiirtott már ugyan, de még elég maradt; azért alkalmazni kell mindeféle irtószert a forróvíztől egész a hideg vitriolig.

— Épen most vesszük a telegraphi sürgönyt, mely szerint a fennebb kerestett építőmesterrel többé szükség nincsen, mert a kérdésbeni austriai ház közelebből haufällignek nyilvánítottat s így nem sokára le fog hordatni. A szomszédok ennek ugyan egy részről örvendnek, mert — mint mondják — Grund und Boden ist verdorben; de másfelől azon sok csúszó mászó állatok töltik őket el aggodalommal, melyek a szétbontandó ház alól fognak szétfutni; azért is nagyon készülnek azokat agyonveregeni.

— Napoleon tudakozódnak egykor egy ifjú hadnagy kiléte után, azon feleletet nyeré, hogy ő egy olly fa, melyből kapitányokat faragnak, erre a császár viszonzá, hogy neki fakapitányokra nincsen szüksége. Nálunk is el lehetne mondani; némelly képviselőről, hogy olly fa, melyből k. biztosokat faragnak, s ezt néha igen is jogosan, mert a nemzet ügye már sokszor maradt a faképnél = k. biztos.

— Épen most halljuk, hogy az olmutzi császári palotából éjenként fájdalmas nyögések hallhatók. Némellyek ezt oda magyarázzák, hogy Ferdinand der Gütigét — ki a tudomás szerint betegágyában fekszik — ilyenkor Sofia lá-

togatja meg, s kezeit a heteg mellére tevén, ez által nála olly érzetet kelt fel, mintha boszorkány nyomás terhe nehezkednék rá. Mi azonban sokkal hihetőbbnek találjuk azon másik állítást, hogy e fájdalmas nyögések felséges császárné hálószobájából erednek, ki apostoli férjének bűnei miatt, ligourianus gyóntatójának társaságában minden éjjel poenitentiát tart, és magát korbácsoltatja.

Csereátemi.

I.

Barátom Berti!

A királyságot egész életembe káros institucionak, a királyokat pedig egytől egyig haszontalan felczifrázott vázának tartottam.

Mindig fájt, hogy a körültem lévő — kevés kivétellel — nem így gondolkoztak.

No de az idő nagy tanító. —

V-ik Ferdinand a magyar királyságot, már itt sem tudná, s még kofáink közt is egy potakért eladni. —

Mert vidékünkön még a táblabíró faj is a következő rövid, de fontos tudósítást várja: a magyar köztársaság a győzelmes nép által a szabadság, egyenlőség és testvériség nevében kikiáltott. —

Igy legyen!

Más egyebet tenni csak szerencsétlenség lenne hazánkra nézve. Főleg megmaradni V-ik Ferdinanddal, kinek neve a hazánk és nemzetünk ellen elkövetet rablások, ördögi gonoszságok, és hallatlan vétkek lobogója vala.

Soha nem is bajlódom én ez együgyű és szánandó beteg emberrel, hanem izgatok, mint republicanus egyenesen a királyság ellen. —

A következő sorokat nyomasd ki azok számára, kik nem tudják még, hogy mi a királyság.

A királyság olly intézvény, mely erőszak által született, és a népek kárára ravaszság által fölneveltetett.

A királyság, elöbitélet és folytonos bitorlás, mit a népek, gyávaság és tudatlanságból ezredek óta türnek.

Királyságban, a nép levetkezi emberiségét, mert lemond legszentebb érdekeiről, jogairól, szabadságáról, és átadja, idejét, szorgalmát, kifejlődését, szóval minden istentől kapott örökségét, egy sokszor esztelem többször szivtelen és mindig nép- és szabadság-miveltség-, és előhaldás gyűlölő egyén és család kezébe. — Királyságban fictionál fogva csak nem istent csinálnak abból, ki embernek is nyomorult, és e nyomorultnak kényéről, milliók, nálánál millioszorta minden tekintetbe méltóbbak, függővé tételnek. — A királyság olly intézvény, melyben aristocrazia és népamító papság mintegy hozzá vannak növe. A királyság olly intézvény, mely alatt a tökéletesedés utján minden lépést, a nemzetnek, csak erővel lehet megtenni. A királyság koronája és védője az erőszaknak. A királyság az anarchiának a tronuson constituálása, a szabadság és rend érdekében. Ostobaság. — A királyság olly institutio, mely gyáva népeket brutalisál, szabadság után törekvőket pedig véres forradalmakba kever: de okvetetlenül. — Szó-

val a régi sötét időkben a szegény néppel, tudatlanságuk miatt sok akadályt raktak haladhatásul és boldogulhatásul elibe, de a királyságnál veszedelmesebbet egyet sem. —

A népek úgy jártak az institutioval, mint a mesebeli szegény ember, ki kigyót melengtetett föl keblében. —

Ugyan emlékszem Milton iratai közt van egy helyt a sátán szájába illy fölkiáltás adva: „o rossz, te reám nézve jó vagy. — Ezen kiáltás ép úgy illik a királyok, mint a sátán szájába. — Asia, Europa, Afrika sat. bizonyít arról, hogy a királyoknak a volt jó, mi a népeknek rossz.

Királyság alatt még soha nem volt népszabadság. Nem mondom, hogy soha nem volt jó király, Lehet. De az is igaz, hogy királyság mellett ka egy időre levert roszak újra feltámadnak, mint Drámában a meghalt személyek a függöny legördülte után. —

Minden kormány forma törvényszerűségére megkivántatik, hogy a) a hatalom a legméltóbbak kezében legyen, b) a kormányzottak szabadsága és jogai tiszteletben tartassanak.

E mértéket üti-e a királyság? Nem, nem és ezerszer nem. —

A hatalmat sokszor a legméltatlanabb gyakorolja. — Hány királyunk volt csak nekünk, kiknél a népközt a hatalom gyakorlatára milliók voltak méltóbbak. —

Hát a népszabadsága és jogai tiszteletben tartatnak-e a királyságokban? Gondoljunk végig a királyok történetén, és nézzünk rá szaggatott hazánk dult képére. —

Királyok szájában az eskünek nincs jelentése. És ez institucionak természetében fekszik, hogy a népszabadságának biztosítárára hozott törvényeket kijátszódják. —

Királyságban, a nép hiába iratja alkotmány levelében a jog egyenlőséget, mert a király okvetetlenül teremt kiváltságos aristocraziát és népamító papságot. A trónusnak e két támaszra elkerülhetetlen szüksége van.

A trónus pedig nem egyéb, mint barricad a szabadság ellen.

Legyen a trón korlátlan, vagy korlátolt királyi szék, még le nincs döntve, addig a népszabadság sincs biztosítva.

A mely alkotmány királyságot fogad el, az elfogadta az ellenségeskedést, belső háborút és halált.

Ki akarja a democratiát, következetesen nem akarhatja a királyságot, ha még annál alkotmányosabb lenne is az.

Sérthetlen király, felelős minister: olaj és viz. Királyság és democratia: Sötétség és fény.

Egy nép soha nem alakulhat tovább, annak keze és a hatalom azon neve alatt, mely alól kiszabadulni akar. —

A magyar király maga döntötte le tronusát. Elárult nemzetem: maradjon le dölve, ugy sincs rá szükségünk.

Hazánk mig királya volt hasonlított a sülyedő hajóhoz. Tegyük le a királyt, majd vígan haladjunk.

„Szegény királyok, szegény királyok ölnek meg merülni.“ — A proféta jósol. —

II.

Barátom Berti!

Montesquieu sok táblabíró embertől hallom: hogy nincs dicsőbb kormány forma, mint a respublica. — Helyes!

Nem vagyunk rá érettek, mert Montesquieu szerint respublicában erény a főkéllékük mondják.

Jámborok. Egy népet a köztársaság tesz leg hamarabb erényessé, mert minden szép, nagy és igaz csak ezen kormány forma alatt fejlődhetik ki legsikeresebben. — A fiu nem születethetik az apja előtt. —

Másik levelemben leírtam, mi a királyság. Tudom, hogy ezen institutiót minden olvasó, kivált ha a habsburgok és ezen camarillája alatt élt, örökre megutálta.

Most leírom, milyen dicső institutio a királyság helyett fölláttatandó köztársaság.

Democrat köztársaságot értek, nem olyan görög vagy római szerűt. En az americainál s még a francziánál is tökéletesebbet ohajtok hazámnak.

Köztársaságban nincs ember, ki milliók felett felelősség nélküli hatalommal bírjon. — Nincs család, melly kívül lenne a törvényen. Nincs herre, gögös és még is csaszó, tányér nyaló aristocratia s meg nem élhet nép ámitó és oly pogány papság, melly tetteivel a Krisztust mindennap megfesséti. —

Respublicában a hatalom, a legfőbb és legkisebb tisztviselő kezébe is, nem születés, kizettség s más nem dicséretes utakon, hanem érdem uton jut. — Nincs törvény, melly egyik félnek a parancsolás, másiknak az engedelmességet örökség gyanánt adja át. —

Monarchiában a hatalom magáért képzeli a népet és ez institutio természeténél fogva a nép mindég csonkított jogában. Respublicában megfordítva van.

Monarchiában a hatalom legitimitással az örökösödési törvényektől függ. Respublicában a hatalom törvényszerűsége mindég az érdem. —

Királyságban egy család érdekében szállanak vagy emelkednek a szolga lelkűek. Köztársaságban a nép önérdekében emel és alá. Minden tisztviselő csak a választás által szenteltetik fel és kapja megbízó levelét.

Királyságban a nemzet sorára egy család folytonos, következőleg káros befolyással bír. Köztársaságban minden befolyás személyes és változó. Mindenik polgár egy formán souverain, s a nemzet sorsára mindenki csak esze miveltéséért és érdeme szerint folyhat be. —

Királyságban egy nyomorult milliókat tehet szerencsétlenné. Bár ne kellene hazánkra mutatni, melly egyik végétől a másikig csáfolatlanul tanusít a királyság kártékonyasága mellett.

Köztársaságban minden erő a népből foly, következőleg a népért működik. — A nép különböző szükségéhez csak ezen kormány forma alkalmazható. A tronus a mozdulatlanság jelzete. Respublicában nem immobilisáltak sem az ész sem a törvények, sem az institutio, itt minden erő szabadon működik, s a hatalom szüntelen ujul és ujulva tart.

Már csak az irtak uton sem tagadhatja józan

esztü ember: hogy észszerű igazgatás forma egyedül a respublica.

De ha ezt nem ismerné is el valaki. —

Mit parancsol a szükség?

Hazánkat a királyság és a király esküszegése nágyszerű bajokba keverte. Nemzeti életünk akarják megsemmisíteni.

Annyi istentelenség után, mennyit rajtunk a királyok nevében elkövettek, királyt ismerni el nem a legnagyobb megaláztatás lenne-e?

Hazánk izgalomba van. Illyenkor nem a királyra van szükség, hanem ha életünket s szabadságunkat megtartani akarjuk, az összes nép erélyének kormánynyá változnia s minden polgárnak dologhoz kell látnia: Ez a respublica. —

Hol van hatalom, melly képes volna azt kivinni, mire nekünk szükségünk van? A népben. — A nép ereje csak respublicában működhetik.

Mozogni indultunk: mozgó népre csak köztársasági kormány czélyszerű. —

Miért hullottak el küzdve régebben annyi jeleseink? E haza függetlenségéért. Ezt akarjuk mi is és jog egyenlőséget, az az: democratiát.

De bár melly eszme és akarat egy nemzetre nézve létesülhet-e institutio nélkül? Soha. —

Ki akarja a jog egyenlőséget, annak akarnia kell, az ennek megfelelő institutiót, köztársaságot. —

Anteus érintette a földöt és új erőt kapott. A királyság körmei közt hazánk szinte elgyöngült. A nép erejének kifejtésére köztársaságot kell állítanunk és leszünk erősek, milyenek még nem voltunk. —

Az istenért csak ne habozunk, mert így elveszünk. —

Forradalmi térére szorítottunk, ezt senki nem tagadhatja. —

Isten úgy akará, hogy a keresztény népek forradalmának végszava: democrat köztársaság legyen. —

Állítsunk illyet, ha a forradalmat még hosszúra nem akarjuk gyújtani. —

Mi magyarok is keresztény szellemben neveltünk. A kereszténység pedig egészen respublicanus. —

Legyünk tehát mindnyájan respublicanusok és demokraták, illyen volt a Jézus is. —

A királyság pogány relligó maradványa. —

Éljen a köztársaság!

És hogy ezt kivihassuk, nem kell sajnálni vérünket, mert úgy látszik isten akarátja, hogy minden eszme, minden igazság vérben czirázzék föl. —

Máskor többet. —

Táborozásunkban sok olyat láttam, mi fájt szívemnek. Nem tudom, hogy vagyok vele, de most hajdan a római polgár Carthágot, úgy én minden baj felmerülésekor a királyságot vélem eltörölnönek.

Tábori álmatlan óráimba irám az ide mellékelt két levelet, nyomasd ki ha jónak látod. — Isten veled. —

U. I. A lázongó számos vidékieket lecsendesítettük. — Már haza is szállottunk. E hogy ment végbe, már a múlt héten megírtam. Most ide Zi-

láhra minden nap tudnak az oláhok esküt tenni alkotmányunk védelmére. — Nem sokat bizom bennök, mert szegények könnyen ámithatók. — Mint egy 700 honvédünk holnap indul az erdélyi magyarok segítségére. —

Republicanus. —

Pest nov. 12.

Szóljunk a Pest városi díjakról, díjazódó hivatalról, és a stempliről.

A tisztviselőknél voltak eddig is törvényes, Terenzianus, hatóságilag megállapított, felsőbb helyen jóvá hagyott, s csaknem minden hatóságban különböző szokásos szabott díjai, és ezek tették a tisztviselő fizetésének egy részét.

És eddig sem abban volt a nagyobb baj, hogy megszábott, és úgy hiszem, nemis tulságos díjak voltak, hanem azon visszaélésben, melly onnan keletkezett, hogy a díjak, többnyire, egyenesen a tisztviselő kezébe fizetettek, mi mind a közönséget, mind a tisztviselőt rendkívül demoralisálta, lealacsonyította. Ugy tűnt fel a nép előtt, mintha a tisztviselő eljárással az igazságot is pénzért kellene venni, s mintha annak jobban szolgálnának ki az igazság, ki jobban fizet; a díjazás a vesztegetésekre kész alkalmat nyújtott, s nem ritkán szolgáltatott. — Zsarolással is járt, mert a közönség részint nem tudta a díjakat, részint, mert csekély díjat illetlennek vélt, az illetőnél többet adott; részint, mert rozslóktu tisztviselőnek, valószagos alkalmat nyújtott a zsarolásra; és végre, mert nem ritkán, midőn a tisztviselő illető törvényes díját követelte, a fél azt hitte, hogy zsarolattik.

Ezen bajt tetemesen nevelte az, hogy, miként több polgár képviselő a közgyűlésen megjelöltek: némelly ügyvéd urak az illy díjazás fejében clienseiknek roppant contokat csináltak.

És ki nem hallotta eléggé a perközségek iránti panaszokat.

Boldog hitben van, Ugyvan ur, ha mind e bajok orvoslását, a szabad sajtótól várja. — Hiszen a b. e. censura eddig sem igen törülgette a mi városi tisztviselő ellen iratott, s tudjuk bizony, hogy a tisztujítás sem panaszla.

Gyökeresebben kellett azt orvosolni, el kellett venni e díjakat a tisztviselő kezéből.

És mivel meglevő jövedelmi forrásokat a hatóság jelen viszonyaink közt el nem dobhatott azért, hogy az adózókra új terhet rójon, föl kellett állítani a díjazódó hivatalt.

És ezzel — úgy hisszük — ama visszaélésnek jóformán nyakát szegte, most mindenki tudja, hogy a tisztviselőknél nem jár ki semmi díj, és ez köteles szegénynek, gaudagnak ügyében eljárni.

A ki tisztviselőnek pénzt ad, az veszteget, s ez vesztegettetik, s azonnal méltó, hogy hivatalától elmozdíttassék.

Vannak azonban a régi díjak közé némelly új díjak is besorozva, leginkább azokra róva, kik a hatóságtól valami kedvezményt nyernek, p. o. lakossági-, gyárállítási- s más engedményekért, találmányi levelért; s a vagyonosabb osztályra, például az Ugyvan ur által említett elhatározásért, házeladásért, stb.

